

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 78/2010-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. augusta 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti M. H., Studená 12, N., zastúpenej advokátkou Mgr. E. S., N. Z., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 14/2000, za účasti Okresného súdu Komárno, takto

r o z h o d o l :

Základné právo M. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 14/2000 p o r u š e n é b o l i .

Okresnému súdu Komárno p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 14/2000 konal bez zbytočných priet'ahov.

M. H. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré jej j e Okresný súd Komárno p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Komárno j e p o v i n n ý uhradiť M. H. trovy konania v sume 250,29 € (slovom dvestopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov) na účet jej právnej zástupkyne Mgr. E. S., N. Z., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. februára 2010 doručená sťažnosť M. H., N. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. E. S., N. Z., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 14/2000 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam.

Sťažovateľka je účastníčkou označeného súdneho konania v procesnom postavení odporkyne. K priebehu konania uviedla, že okresný súd uznesením z 23. novembra 2005 vyhlásil dokazovanie za skončené a odročil pojednávanie pre účely vyhlásenia rozsudku. Na pojednávaní z 13. februára 2006 okresný súd zrušil uznesenie o odročení predošlého pojednávania a pokračoval vo vykonávaní dokazovania. V súvislosti s tým sťažovateľka poukazuje na to, že uznesenie o skončení dokazovania z 23. novembra 2005 ostalo uznesením z 13. februára 2006 nedotknuté (okresný súd zrušil svoje uznesenie

z 28. novembra 2005 o odročení pojednávania pre účely vyhlásenia rozsudku). Okresný súd uznesením z 26. mája 2009 zamietol návrh sťažovateľky na zastavenie konania a o jej ďalších návrhoch podaných 31. marca 2008 podľa jej tvrdení nerozhodol.

Podľa sťažovateľky dochádza v postupe okresného súdu k zbytočným priet'ahom, pretože „*Napriek tomu, že už v novembri 2005 bolo konanie v štádiu bezprostredne pred vynesení rozsudku, a dokazovanie súd uznesením z 23. 11. 2005 vyhlásil za skončené, a do dnešného dňa uznesenie v časti ukončenia dokazovania nezrušil, do dnešného dňa sa vo veci právoplatne nerozhodlo ani vo veci samej, ani o základe žalobou uplatňovaného nároku.*“.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 14/2000 bolo porušené jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a aby prikázal okresnému súdu postupovať v jej veci bez zbytočných priet'ahov. Žiada tiež o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 9 000 € a priznanie náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky na neverejnom zasadnutí senátu podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, uznesením č. k. IV. ÚS 78/2010-12 z 18. februára 2010 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 26. februára 2010 predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 1. apríla 2010 (Spr. 166/10, doručenom ústavnému súdu 7. apríla 2010) okrem iného uviedol, že spis okresného súdu sp. zn. 10 C/14/2000 sa od 5. februára 2010 nachádza na Najvyššom súde

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dôsledku podania dovolania, kde je konanie vedené pod sp. zn. 4 Cdo 29/2010. V tejto súvislosti poukázal na svoje stanovisko sp. zn. Spr 166/10 z 1. apríla 2010 a požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie do času vrátenia spisu okresnému súdu pre účely oboznámenia sa s aktuálnym stavom spisového materiálu a so zmenami po 19. máji 2009, keď mal spis naposledy k dispozícii. Súčasne uviedol, že vzhľadom na v sťažnosti namietané obdobie bude postačovať jeho stanovisko k sťažnosti sp. zn. Spr 1512/09 z 19. mája 2009 a súhlasí, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, pretože je toho názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda okresného súdu k tomuto vyjadreniu pripojil odpoveď okresného súdu z 19. mája 2009 na sťažnosť sťažovateľky na prietahy v konaní, v ktorej uviedol:

„Dňa 23.11.2005 bolo odročené pojednávanie za účelom vyhlásenia rozsudku, k čomu nedošlo pre práceneschopnosť zákonného sudcu a 16.12.2005 bol stanovený termín pojednávania na 13.2.2006. Na tomto pojednávaní súd rozhodol o zrušení uznesenia, ktorým ukončil dokazovanie a odročil na vyhlásenie rozsudku. Pojednávanie 13.2.2006 bolo odročené z dôvodu potreby vyžiadať ďalšie listinné dôkazy od príslušných orgánov. Následne 27.4.2006 bol stanovený termín pojednávania na 22.5.2006, ktorý pre neúčast' navrhovateľov a ich právnych zástupcov bol odročený na 28.6.2006. Pojednávanie 28.6.2006 na žiadosť odporkyne bolo odročené na 13.9.2006, ktoré tiež muselo byť odročené rovnako pre neúčast' účastníkov konania na 9.10.2006 a tiež za účelom vyžiadania správ ako aj zabezpečenia a oboznámenia sa so spisom tunajšieho súdu spisová značka 9C 5/93. Po obdržaní správ dňa 23.3.2007 bol stanovený termín pojednávania na 18.4.2007 odročený na žiadosť navrhovateľov na 2.7.2007. Tento bol odročený na žiadosť odporkyne. Zároveň boli navrhovatelia vyzvaní, aby sa písomne vyjadrili k podaniu odporkyne doručenému do súdneho spisu. Dňa 24.8.2007 bol stanovený termín pojednávania na 24.10.2007. Toto bolo odročené pre neúčast' účastníkov konania a taktiež pre potrebu rozhodnúť o návrhu odporkyne na prerušenie tohto konania. O návrhu na prerušenie konania súd rozhodol dňa 26.11.2007. Proti tomuto rozhodnutiu odporkyňa podala odvolanie, v dôsledku čoho bola vec predložená odvolaciemu súdu a následne 3.3.2008 vrátená tunajšiemu súdu. Dňa 4.3.2008 bol stanovený termín pojednávania na 2.4.2008.

Toto bolo odročené na podnet právnej zástupkyne odporkyne, ktorá zároveň navrhla rozhodnúť o zastavení konania s poukazom na vec vedenú na tunajšom súde pod spisovou značkou 9C 5/93 a tiež žiadala zrušiť uznesenie o pripustení zmeny návrhu. Dňa 5.3.2007 vec vedená na tunajšom súde pod spisovou značkou 9C 5/93, ktorá sa mala oboznámiť v rámci tohto dokazovania bola predložená na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky a vrátená bola 2.2.2009 po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa. Dňa 31.3.2009 zákonná sudkyňa požiadala o zapožičanie spisu 9C 5/93 za účelom oboznámenia sa jeho obsahu v tejto prejednávanej veci. Toho času je predmetný spis pripojený k veci vedenej pod spisovou značkou 10C/14/2000 a to za účelom jeho naštudovania nakoľko sa jedná o rozsiahly spis o rozsahu 713 strán apo tomto následného rozhodnutia o návrhu zástupkyne odporkyne na prerušenie konania pre prekážku litispendencie.

... Na základe vyššie zistených a uvedených skutočností som dospel k záveru, že Vaša sťažnosť je nedôvodná.

Preskúmal som konanie a spisový materiál toho sa týkajúci v období, ktoré namietate vo svojej sťažnosti a dospel som k záveru, že v jeho priebehu nebol zistený žiaden taký časový úsek, ktorý by bolo možné označiť ako nečinnosť súdu alebo postup, ktorý by spôsobil zbytočné prietahy v tomto konaní. Zákonná sudkyňa Ako je zrejmé zo spisového materiálu priebežne vykonáva úkony, ktoré sú potrebné na riadne prejednanie a rozhodnutie v danej veci. Vo svojej sťažnosti zároveň uvádzate, že zákonná sudkyňa z vlastnej iniciatívy dopĺňa dokazovanie a v rozpore s Občianskym súdnym poriadkom na seba preberá dôkazné bremeno. V tejto súvislosti Vám dávam na vedomie, že predsedovi súdu zákon nezveruje právomoc hodnotiť procesný postup sudcu v prejednávanej veci či dokonca zasahovať do jeho rozhodovacej činnosti. Takáto právomoc prináleží výlučne súdom vyššej inštancie v rámci konania o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam súdu prvého stupňa.

Právna zástupkyňa sťažovateľky na výzvu ústavného súdu z 25. mája 2010 reagovala stanoviskom z 20. júna 2010 doručeným ústavnému súdu 21. júna 2010, v ktorom súhlasila s tým, aby ústavný súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľky bez ústneho pojednávania, a v ktorom ďalej uviedla:

„... 2. V nadväznosti na stanovisko p. JUDr. ., predsedu Okresného súdu Komárno sťažovateľka trvá na svojom tvrdení, že uznesenie o skončení dokazovania nebolo dosiaľ zrušené.

Pre toto svoje tvrdenie má oporu v kompletnej fotokópii súdneho spisu, ktorá bola na jej žiadosť vyhotovená, resp. priebežne vyhotovovaná... a vyhotovenie fotokópií je riadne vyznačené v súdnom spise. Medzi listinami, ktoré tvoria obsah súdneho spisu, sa však nachádza výhradne uznesenie o zrušení odročenia pojednávania na vyhlásenie rozsudku (označené ako dôkaz D3), nie však rozhodnutie o zrušení uznesenia o ukončení dokazovania, a s takýmto uznesením ani oboznámená dodnes nebola. Pretože sťažovateľka je vyhláseným uznesením viazaná, nemá ani dodnes procesne prípustnú možnosť oponovať dodatočne zabezpečeným dôkazom (z iniciatívy súdu), ani sama predkladať nové dôkazy, v zmysle § 120 ods. 4 a 205a ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, čím samotným je narušená zásada fair procesu a teda porušené právo podľa čl. 6 ods. 1 „Dohovoru“ na spravodlivé súdne konanie.

3. Z uvedených dôvodov sťažovateľka trvá na podanej ústavnej sťažnosti v celom rozsahu...“

II.

Ústavný súd zo spisu sp. zn. 10 C 14/2000 zistil takúto chronológiu postupu okresného súdu a jeho úkonov v napadnutom konaní:

Proti sťažovateľke bola podaná 20. januára 2000 žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným v katastri nehnuteľností ako jej vlastníctvo.

V priebehu roku 2000 sa po prípravných úkonoch uskutočnilo pojednávanie 4. októbra 2000, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely vyžiadania a predloženia listinných dôkazov (pozemkovoknižných vložiek). Počas roka 2001 a začiatkom roka 2002 okresný súd žiadal o zaslanie písomných dôkazov Štátny okresný archív Komárno a Štátny oblastný archív Nitra a nariadil pojednávanie na 9. máj 2002. Sťažovateľka žiadala o odročenie tohto pojednávania (podaním doručeným okresnému súdu 7. mája 2002).

Pojednávanie sa uskutočnilo bez prítomnosti sťažovateľky a okresný súd ho odročil na 9. september 2002. Sťažovateľka podaním z 3. septembra 2002 vzniesla námietku zaujatosti proti konajúcej sudkyňi. Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozhodol o tejto námietke 29. októbra 2002 tak, že sudkyňa nie je vylúčená.

Na pojednávaní nariadenom na 5. február 2003 neboli prítomní účastníci konania a okresný súd toto pojednávanie odročil na neurčito. Sťažovateľka podaním doručeným okresnému súdu 4. februára 2003 žiadala o odročenie pojednávania.

Žalobcovia v konaní predložili 12. februára 2003 okresnému súdu doplnenie žaloby z 20. januára 2000, resp. zmenu petitu tejto žaloby. Okresný súd rozhodol uznesením č. k. 10 C 14/2000-162 tak, že pripúšťa zmenu žaloby. Pojednávanie nariadené na 30. jún 2003 bolo z dôvodov neprítomnosti účastníkov konania odročené na 1. október 2003.

Sťažovateľka vzniesla 29. septembra 2003 námietku zaujatosti proti konajúcej sudkyňi. Krajský súd vrátil 17. októbra 2003 spis okresnému súdu bez rozhodnutia o vznesenej námietke zaujatosti z dôvodu, že pre nedostatočnosť vznesenej námietky nemohol o nej rozhodnúť; krajský súd odporúčal poučiť sťažovateľku o náležitostiach námietky zaujatosti.

Okresný súd vyzval 21. októbra 2003 sťažovateľku na spresnenie námietky v lehote 10 dní. Po spresnení doručenom okresnému súdu 10. novembra 2003 okresný súd postúpil 25. novembra 2003 spis krajskému súdu. Krajský súd posúdil 28. novembra 2003 námietku zaujatosti ako opakovanie tých istých skutočností, uviedol, že na opakované oznámenia už neprihliada, a spis vrátil okresnému súdu bez rozhodnutia o vznesenej námietke.

Okresný súd ďalej 18. decembra 2003 nariadil pojednávanie na 2. február 2004. Sťažovateľka doručila 2. februára 2004 okresnému súdu námietku zaujatosti proti konajúcej sudkyňi, o čom okresný súd oboznámil na pojednávaní toho istého dňa (účastníci konania neboli prítomní, pojednávanie sa konalo len za účasti právneho zástupcu žalobcov), pričom pojednávanie odročil na neurčito z dôvodov predloženia spisu krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti. Sťažovateľka po vrátení veci krajským súdom predložila 10. mája 2004 okresnému súdu návrh na odročenie pojednávania a na prerušenie konania „aj“ preto, lebo „vec... nebola postúpená ani prikázaná inému prvostupňovému súdu“, a navrhla vec predložiť najvyššiemu súdu, aby rozhodol o takom jej návrhu. Okresný súd na pojednávaní 10. mája 2004 oboznámil s uvedenými skutočnosťami a odročil ho na neurčito.

Sťažovateľka doručila 7. júla 2004 okresnému súdu návrh na odročenie pojednávania nariadeného na 8. júl 2004 a žiadosť o prikázanie veci Okresnému súdu Bratislava I. Okresný súd na pojednávaní 8. júla 2004 oboznámil s podaním sťažovateľky a odročil pojednávanie na neurčito z dôvodu predloženia veci najvyššiemu súdu na rozhodnutie o žiadosti žalovanej o prikázanie veci Okresnému súdu Bratislava I.

Najvyšší súd vrátil 24. augusta 2004 spis okresnému súdu ako nesprávne predložený s odôvodnením, že nemôže rozhodovať podľa § 11 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

Okresný súd nariadil pojednávanie na 20. október 2004 a po zistení, že sťažovateľka nemá vykázané doručenie predvolania, odročil pojednávanie na 10. január 2005 „za účelom opätovného predvolania žalovanej pomocou polície“. Okresný súd odročil 5. januára 2005 pojednávanie nariadené na 10. január 2005 z dôvodu práceneschopnosti konajúcej sudkyne na 4. február 2005. Sťažovateľka 7. januára 2005 okresnému súdu oznámila, že sa nemôže zúčastniť na pojednávaní 10. januára 2005, a navrhla, aby okresný súd žalobu zamietol a konanie zastavil.

Na pojednávaní 4. februára 2005 za neprítomnosti žalobcov (za účasti ich právneho zástupcu) a za prítomnosti sťažovateľky, ktorá predložila listinné dôkazy, právny zástupca žalobcov uviedol, že žalobcovia nemajú návrhy na doplnenie dokazovania. Okresný súd odročil pojednávanie na 28. február 2005 pre účely pripojenia spisu okresného súdu sp. zn. D 472/66 a nahliadnutia do spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 5/93.

Okresný súd ďalej na pojednávaní uskutočnenom 28. februára 2005 vykonal dokazovanie listinnými dôkazmi a odročil pojednávanie na 21. marec 2005 pre účely vyžiadania ďalších spisov Okresného úradu Komárno, dedičského spisu (sp. zn. D 342/1934) a vyst'ahovaleckých spisov (vysídencov do Maďarskej republiky).

Sťažovateľka vznesla 21. marca 2005 ďalšiu námietku zaujatosti proti konajúcej sudkyňi, s čím okresný súd oboznámil na pojednávaní v ten istý deň a odročil pojednávanie na neurčito z dôvodov predloženia veci na rozhodnutie krajskému súdu.

Okresný súd uznesením č. k. 10 C 14/2000-322 z 19. apríla 2005 vyrubil sťažovateľke súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti v sume 500 Sk, proti ktorému sťažovateľka podala odvolanie a navrhla toto uznesenie zrušiť v celom rozsahu.

Krajský súd uznesením č. k. 8 Co 112/2005-327 z 31. augusta 2005 zrušil namietané uznesenie okresného súdu č. k. 10 C 14/2000-322 z 19. apríla 2005.

Okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 23. novembra 2005, na ktorom sťažovateľka namietla aktívnu legitimáciu žalobcov a predložila ďalšie písomné dôkazy, vyhlásil dokazovanie za skončené a odročil pojednávanie pre účely vyhlásenia rozsudku na 28. november 2005.

Na pojednávaní 28. novembra 2005 po vyvolaní veci iba za účasti sťažovateľky zastupujúca sudkyňa podľa rozvrhu práce oznámila, že zákonná sudkyňa je práceneschopná. Okresný súd vyhlásil uznesenie o odročení pojednávania na neurčito s tým, že termín určí zákonná sudkyňa.

Okresný súd na pojednávaní uskutočnenom 13. februára 2006 za účasti sťažovateľky vyhlásil uznesenie, že „*zrušuje uznesenie o odročení pojednávania za účelom vyhlásenia rozsudku*“, a po prednesoch účastníkov odročil pojednávanie na neurčito z dôvodov vyžiadania vyjadrenia Správy katastra Komárno k odlišným výmerom sporných parciel uvádzaných v pozemkovoknižných vložkách na liste vlastníctva.

Okresný súd nariadil 12. mája 2006 pojednávanie na 22. máj 2006; v rovnaký deň, 12. mája 2006 sa dostavila na okresný súd sťažovateľka a po prevzatí predvolania svoju neúčasť na pojednávaní 22. mája ospravedlnila z dôvodu účasti na inom pojednávaní v rovnaký deň.

Okresný súd pojednávanie 22. mája 2005 odročil na neurčito pre účely opätovného predvolania účastníkov konania.

Právny zástupca žalobcov požiadal okresný súd 13. septembra 2006 o odročenie pojednávania a o poskytnutie lehoty na predloženie listinných dôkazov; na pojednávaní uskutočnenom v rovnaký deň okresný súd odročil pojednávanie na 9. október 2006.

Na pojednávaní, ktoré okresný súd uskutočnil 9. októbra 2006, pokračoval v dokazovaní a odročil pojednávanie na neurčito pre účely pripojenia spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 5/93 a pre účely urgentného vyžiadania listín zo Správy katastra v Komárne.

Okresný súd ďalej nariadil 2. marca 2007 pojednávanie na 18. apríl 2007; účasť na ňom ospravedlnil podaním z 10. apríla 2007 právny zástupca žalobcov. Okresný súd odročil nariadené pojednávanie na neurčito „*z rodinných dôvodov právneho zástupcu žalobcov*“.

Sťažovateľka žiadala okresný súd 11. júna 2007 o poskytnutie informácie o tom, čo bude predmetom dokazovania v rámci pojednávania, ktoré okresný súd nariadil na

2. júl 2007, a 27. júna 2007 sťažovateľka navrhla vykonať zabezpečenie dôkazu a podala žiadosť o prerušenie konania.

Okresný súd na pojednávaní nariadenom 2. júla 2007 konštatoval neprítomnosť účastníkov konania, oboznámil s podaním sťažovateľky z 27. júna 2007 a odročil pojednávanie na neurčito.

Okresný súd ďalej nariadil pojednávanie na 24. október 2007.

Sťažovateľka oznámila 23. októbra 2007 okresnému súdu, že nariadil pojednávanie bez rozhodnutia o jej návrhu na prerušenie konania.

Okresný súd pojednávanie nariadené na 24. október 2007 odročil na neurčito pre účely rozhodnutia o návrhu sťažovateľky. Uznesením z 26. novembra 2007 okresný súd rozhodol, že návrhu sťažovateľky na prerušenie konania nevyhovuje.

O podanom odvolaní sťažovateľky proti predmetnému uzneseniu 4. januára 2008 krajský súd rozhodol uznesením č. k. 6 Co 15/2008-423 tak, že potvrdzuje uznesenie súdu prvého stupňa.

Na pojednávaní nariadenom na 2. apríl 2008 okresný súd oboznámil s podaním Mgr. E. S. z 31. marca 2008 o zastupovaní sťažovateľky a odročil pojednávanie na neurčito.

Sťažovateľka doručila 23. januára 2009 okresnému súdu vzájomný návrh podľa § 97 Občianskeho súdneho poriadku, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením č. k. 10 C 14/2000-482 z 18. februára 2009 tak, že ho vylúčil na samostatné konanie.

Sťažovateľka podala 6. mája 2009 sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi okresného súdu. V odpovedi na sťažnosť (sp. zn. Spr. 1512/09 z 19. mája 2009) predseda okresného súdu konštatoval, že vo veci sa plynulo koná, a sťažnosť preto nepovažuje za odôvodnenú.

Okresný súd ďalej uznesením č. k. 10 C 14/2000-497 z 26. mája 2009 zamietol návrh sťažovateľky na zastavenie konania, proti ktorému sťažovateľka podala 22. júna 2009 odvolanie.

Krajský súd uznesením č. k. 5 Co/190/2009-519 z 29. októbra 2009 potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa výroku o zamietnutí návrhu na zastavenie konania (doručené okresnému súdu 15. decembra 2009).

Sťažovateľka podala 19. januára 2010 proti uvedenému uzneseniu krajského súdu dovolanie.

Okresný súd ďalej odročil 28. januára 2010 pojednávanie nariadené na 17. február 2010 na neurčito z dôvodu podania dovolania sťažovateľky, pričom predložil spis vo veci sp. zn. 10 C 14/2000 najvyššiemu súdu (bol doručený 5. februára 2010 a je vedený pod sp. zn. 4 Cdo 29/2010).

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota účastníka konania neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu i sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Podľa § 100 ods. 1 OSP, len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Sudca je podľa § 117 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS/272/04)) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je návrh na určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam; sťažovateľka vystupuje v tomto konaní ako odporkyňa. Po právnej stránke ide o štandardnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Zo skutočností uvedených sťažovateľkou a okresným súdom, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej zložitosti veci. Vo vzťahu k faktickej zložitosti veci ústavný súd pripúšťa, že predmetná vec vykazuje znaky faktickej zložitosti (potreba zabezpečenia a zhromaždenia viacerých listinných dôkazov z rôznych období, dokazovania skutočností darovania pozemkov z roku 1940, vnesenia poľnohospodárskej pôdy do družstva v roku 1951, využitia archívnych materiálov), ale zároveň zdôraznil, že faktická zložitosť veci nemôže v žiadnom prípade ospravedlniť skutočnosť, že okresný súd ani po uplynutí viac ako desiatich rokov od podania návrhu dosiaľ právoplatne nerozhodol vo veci samej.

2. Čo sa týka správania sťažovateľky ako odporkyne v namietanom konaní, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v priebehu doterajšieho konania aktívne využívala svoje procesné oprávnenia (vznášanie námietok zaujatosti, predkladania návrhov na odročenie pojednávania), ktoré mali za následok predĺženie konania; tieto však nemôžu ísť na ťarchu okresného súdu. Túto skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení. V súvislosti s neúčast'ou sťažovateľky na pojednávaniach však ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka svoju neúčast' na pojednávaniach ospravedlnila.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd súčasne pri posudzovaní veci prihliadal aj na § 100 ods. 1 prvú vetu OSP.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd konštatuje, že vo veci bolo dosiaľ nariadených 21 pojednávanií, z ktorých do 13. februára 2006 (nariadenie pojednávania na vyhlásenie rozsudku) iba tri mali meritórny význam (zo 4. februára 2005, 28. februára 2005 a 23. novembra 2005); ostatné boli odročené na ďalší termín, resp. na neurčito. Okresný súd po 25. novembri 2005 vyhlásil dokazovanie za skončené a nariadil pojednávanie na 13. február 2006 na účel vyhlásenia rozsudku, ktorý však vyhlásený nebol.

Z pojednávanií po 13. februári 2006 malo význam z hľadiska opätovného otvorenia dokazovania iba pojednávanie uskutočnené 9. októbra 2006; ďalšie štyri boli odročené na

neurčito (18. apríl 2007, 2. júl 2007, 24. október 2007 a 2. apríl 2008), pričom po 2. apríli 2008 sa už ďalšie pojednávanie neuskutočnilo a po podaní dovolania sťažovateľky 19. januára 2010 okresný súd odročil pojednávanie nariadené na február 2010 na neurčito práve z dôvodu podania dovolania sťažovateľky.

Vychádzajúc z uvedeného a so zreteľom na doterajší priebeh napadnutého konania, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 10 rokoch od jeho začatia, pričom v jeho priebehu sa dosiaľ nerozhodlo vo veci samej, ústavný súd dospel k záveru, že postup okresného súdu vykazuje znaky neefektívnej činnosti predovšetkým pri zabezpečovaní dôkazov a ich vyhodnocovaní. Spolu s neefektívnym nariadovaním pojednávaní v období rokov 2007 a 2008 podľa názoru ústavného sudu došlo v dôsledku týchto skutočností v označenom konaní k zbytočným priet'ahom v konaní v takom rozsahu a intenzite, že mali za následok porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli podľa odseku 1 porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 14/2000 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho

domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 9 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti: „... *Viac než 10 rokov trvajúce konanie je pre sťažovateľku okrem stresu zhoršujúceho jej zdravotný stav (status invalidnej dôchodkyne, pozn.) zaťažujúce aj finančne, či už vynakladaním nákladov na dopravu na pojednávania, na korešpondenciu so súdmi, ako aj v súvislosti s právnym zastúpením v konaní. Počas celých 10 rokov trvania konania je obmedzená minimálne v dispozičnej zložke vlastníckeho práva (v dôsledku neujasnenosti majetkových práv však aj v časti ius fructendi vo vzťahu k nájmu), čo pociťuje ako obmedzenie presahujúce spravodlivú mieru zásahu do svojich práv.*“

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý si vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 10 C 14/2000 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj skutočnosť, že preskúmané konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľke sumu 3 500 € ako primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde; pritom prihliadol na skutočnosť, že k dĺžke namietaného konania prispela aj sťažovateľka, ktorá aktívne využívala procesné oprávnenia, ktoré jej Občiansky súdny poriadok umožňuje a priznáva.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátkou Mgr. E. S.. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, resp. 2009, ktorá bola 695,41 €, resp. 721,40 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia v roku 2009 a spísanie sťažnosti a jej podanie v roku 2010) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), v sume 115,90 €, resp. 120,23 €, ako aj raz 6,95 € a raz 7,21 € režijný paušál. Úhrada bola priznaná v požadovanej sume 250,29 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. augusta 2010